

Oorkonden en Mededelingen

TWEE ONBEKENDE
15de-EEUWSE DOKUMENTEN
IN VERBAND MET
DE BRUGSE «BEILDESNIJERS»

Terwijl er reeds veel geschreven werd over de Brugse schilderkunst in het algemeen en ten tijde van Jan van Eyck in het bijzonder, werd er tot nu toe geen algemene studie gewijd aan de beeldhouwkunst te Brugge tijdens deze periode ¹.

Bij een dergelijke studie rijst onmiddellijk de vraag op welke ambachtslieden mogen beeldhouwen ², en, wijzen we erop, dat er tot nu toe geen bevredigend antwoord gegeven

---

1. Wel werden er enkele studies gewijd aan de sculptuur van het Brugse stadhuis. Vermelden we o.m.: A. Louis, *Les consoles de l'hôtel de ville de Bruges*, in *Revue belge d'archéologie et d'histoire de l'art*, 7 (1937), pp. 199-210; A. Louis, *La petite sculpture à l'hôtel de ville de Bruges. Clés de voûte et quadrilobes*, in *Revue belge d'archéologie et d'histoire de l'art*, 9 (1939), pp. 201-217; A. Louis, *La petite sculpture à l'hôtel de ville de Bruges. Corbeaux de pierre de la salle échevinale*, in *Belgisch Tijdschrift voor Oudheidkunde en Kunstgeschiedenis*, 13 (1943), pp. 239-252; A. Janssens de Bisthoven, *Het beeldhouwwerk van het Brugsche stadhuis*, in *Gentsche Bijdragen tot de Kunstgeschiedenis*, 10 (1944), pp. 7-81; A. Janssens de Bisthoven, *De bovenzaal van het Brugsche stadhuis en haar beeldhouwde kalender*, in *Belgisch Tijdschrift voor Oudheidkunde en Kunstgeschiedenis*, 14 (1944), pp. 113-126; L. Devliegheer, *De 14de-eeuwse profetenconsole van de Brugse stadhuisgevel*, in *Handelingen van de Société d'Emulation te Brugge*, 97 (1960), pp. 237-239.

2. De ambachten winnen vanaf 1302 aan belang om in de 15de eeuw een ongekende bloei te kennen. Het ambacht kan beschouwd worden als het overkoepelend orgaan waarbij een bepaald soort handwerkers dienden ingelijfd om in een stad vrij te kunnen werken. Lid zijn van het ambacht betekende dat men beroep kon doen op rechten doch, hiernaast diende men zich te houden aan bepaalde plichten. Vandaar, het belang van de kennis der statuten van het ambacht daar deze ons nauwkeurig omschrijven welke de rechten en de plichten van de ambachtslui waren.

werd op de vraag van welk ambacht de beildesniders te Brugge deel uitmaken tijdens de 15de eeuw ³.

Een ander aspect van de Brugse beildesniders, in deze bepaalde tijd, waarover slechts weinig is gekend, betreft hun relatie met de schilders.

We hopen door de publicatie van twee onbekende documenten deze twee aspecten van de Brugse beildesniders te verduidelijken.

Tijdens de 15de eeuw kunnen te Brugge volgende personen in aanmerking komen voor het maken van beeldhouwwerk, hetzij zelfstandig of ondergeschikt, hetzij figuratief of ornamenteel, hetzij in hout (a) of in steen (b): a) de beildesnider, de timmerlieden, de schrijnwerkers; b) de steenhouwers.

Terwijl de timmerlieden en de schrijnwerkers vóór 1762 ⁴

3. In een groot ambacht zijn vaak diverse beroepen verenigd zonder het zelfs noodzakelijk is dat men het onderling verband ervan inziet. Cfr. o.m. A. Van de Velde, *Het ambacht van de timmerlieden en de schrijnwerkers te Brugge*, Gent, 1909, p. 10, en Idem, *Het schildersgild te Brugge*, Brugge, 1905, p. 4. Te Antwerpen weten we uit een ordonnantie van 1382 dat de houten beildesniders samen met de goud- en zilversmeden, schilders, glazenmakers en borduurwerkers besloten hadden een ambacht te vormen. Zie: Ph. Rombouts en Th. Van Leries, *De liggeren en andere historische archieven der Antwerpsche St.-Lukasgilde*, Antwerpen en 's Gravenhage, 1864-72, p. XI. De leerjongens, die harde steensoorten leerden bewerken, dienden ingeschreven te worden bij de metselaars. Zie: M. Casteels, *De beeldhouwers de Nole te Kamerijk, te Utrecht en te Antwerpen*, Verh. Kon. Vl. Acad. Wetensch., Letter., Schone Kunsten van België, 1961, p. 50. Te Brussel behoren de beeldhouwers samen met de steenhouwers, metselaars en schaliedekkers tot het ambacht der steenbickelers. Zie: J. Duverger, *Brussel als kunstcentrum in de XIVde en XVde eeuw*. Bouwstoffen tot de Nederlandsche Kunstgeschiedenis, III, Antwerpen-Gent, 1935, p. 9. In Gent dienen we een onderscheid te maken: Enerzijds zijn er de steenhouwers, welke behoren tot het ambacht der metselaars en steenhouwers, en die alle soorten steen mogen bewerken en hieruit zelfs figuren mogen maken. Anderzijds zijn er de beildesniders, aangesloten bij het ambacht der schilders en, die mochten «houwene ende snidene in houte en in steene alle manieren van ronden beelden...». Zie: V. Van der Haeghen, *Enrouète sur les dalles, lames de cuivre et autres monuments funéraires provenant d'ateliers de tombiers gantois, XIVe-XVe siècle*, in *Annales du Congrès*, Gent, 1914, p. 30. Te Kortrijk behoren de beeldhouwers samen met de schilders, de glazenmakers en de steenhouwers tot de Sint-Lukasgilde. Zie: P. De Brabandere, *Geschiedenis van de beeldhouwkunst te Kortrijk*, Kortrijk, 1968, p. 17.

4. Decreet van 15 september 1762 uitgevaardigd door Maria-Thérésia waardoor deze 2 ambachten geunifieerd worden. Zie: A. Van de Velde, *De ambachten der timmerlieden...*, p. 190.

behoren tot de gelijknamige ambachten (respectivelijk het ambacht der timmerlieden en het ambacht der schrijnwerkers), en de steenhouwers hoogst waarschijnlijk lid zijn van het ambacht der metselaars ⁵, werden er wat de beildesnidrs betreft verschillende vooropstellingen gemaakt door de auteurs die zich met het probleem hebben bezig gehouden.

J. Gailliard ⁶ meent dat de beildesnidrs, samen met de «saele stoelmakers», afhankelijk zijn van het ambacht van de schrijnwerkers. Hij baseert zich daarvoor op een tekst, echter zonder bronvermelding. In feite gaat het hier om het decreet van 30 januari 1737 ⁷. Volgens de auteur is dit het enige dat men in de keuren aantreft aangaande deze ambachten.

Volgende feiten laten A. Van de Velde toe te besluiten dat de beildesnidrs een onderdeel vormen van het ambacht der schrijnwerkers: in 1524 ⁸ wordt nader bepaald dat «een vrijmeester-schrijnwerker zoude op zijn wijncle moghen houden één snijdere zonder meer»; uit een verzoekschrift van 1684 ⁹, waarin de schrijnwerkers zich richten tot het college der schepenen, vernemen we dat de beildesnidrs ressorteren onder de schrijnwerkers. Daar deze feiten respectivelijk uit de 16de en 17de eeuw stammen menen we dat ze niet ipso facto gelden voor de 15de eeuw.

A. Duclos ¹⁰ beroept zich op het gezag van Gailliard en Van de Velde om op zijn beurt te schrijven dat de beildesnidrs behoren tot het ambacht der schrijnwerkers.

In zijn betoog dat de schilder Jan van Valenciennes, die in 1364 vermeld wordt in de registers der vernieuwing van de wet en de eden van de ambachten, zou te vereenzelvigen zijn met de gelijknamige beildesnider, stipt A. Janssens de Bisthoven ¹¹ verschillende argumenten aan. Uiteindelijk

5. R.A. Parmentier, *Documenten betreffende Brugsche steenhouwers uit de XVIde eeuw*, Brugge, 1948, p. XIII e.v.

6. J. Gailliard, *De ambachten en neringen van Brugge of beschrijving hunner opkomst, bloei, werkzaamheden, gebruiken en voorregten*, Brugge, 1854, p. 79.

7. Dit decreet wordt volledig afgedrukt bij A. Van de Velde, o.c., p. 186.

8. Idem, p. 109.

9. Idem, p. 120.

10. A. Duclos, *Bruges. Histoire et souvenirs*, Brugge, 1910, p. 380.

11. A. Janssens de Bisthoven, *Het beeldhouwwerk van het Brugsche stadhuis*, in *Gentsche Bijdragen tot de Kunstgeschiedenis*, 9 (1944) p. 36.

wordt er als doorslaand bewijs aangehaald dat de beeldhouwers bij het ambacht der «beeldmakers en zadelaers» thuis hoorden.

De stelling dat de beildesniders in hout¹² deel uitmaken van het ambacht der schrijnwerkers wordt ook verdedigd door R.A. Parmentier¹³. Hij steunt zich op een 17de-eeuws feit, bijgevolg, net als reeds hoger het geval, laten we deze stelling omwille van de datering, buiten beschouwing.

L. Devliegher¹⁴, handelend over 18de-eeuwse Brugse beeldhouwers, laat deze ambachtslieden terecht, voor wat deze latere periode betreft, deel uitmaken van het ambacht der schrijnwerkers.

Was het tot nu toe niet met zekerheid gekend tot welk ambacht de beildesniders te Brugge behoren tijdens de 15de eeuw, thans laat een tot nu toe ongepubliceerde en onbestudeerd gebleven 15de-eeuwse keure, welke we vonden in het Rijksarchief te Brugge¹⁵, ons toe met zekerheid te kunnen schrijven dat de beildesniders (samen met de orgelmakers) deel uitmaken van het ambacht der timmerlieden¹⁶: «Item dat de oorghelmakers en de beildesniders die den ambochte van de temmerlieden toebehoren...» zo luidt de aanhef van art. 26 van de gevonden keure, waarvan de tekst en van de daarop volgende ordonnantie van 28 maart 1431 (o.s.) hierna in bijlage wordt afgedrukt.

Wat betreft de beildesniders stellen we volgende feiten vast bij vergelijking van de nieuwe keure der timmerlie-

12. Het is merkwaardig dat R.A. Parmentier, *o.c.*, p. XIII, met nadruk vermeld «de beildesniders in hout». Dit is de eerste maal dat het materiaal waarin door bewuste ambachtslui gewerkt wordt uitdrukkelijk vermeld wordt. We sluiten ons hierbij aan en menen dat verder nog te kunnen staven door de ordonnantie van 28 maart 1431 (o.s.) welke in dit artikel volgt.

13. R.A. Parmentier, *o.c.*, p. XIII.

14. L. Devliegher, *Problemen betreffende 18de-eeuwse Brugse beeldhouwers*, in *Handelingen van de Société d'Emulation te Brugge*, 95 (1958) p. 65.

15. Brugge, Rijksarchief, Amb. n° 453. Deze keure geschreven op 2 perkamentbladen (1ste blad 75 x 33; 2de blad 61 x 33), bestaat uit 33 artikelen en is in vrij goede staat bewaard gebleven. In tegenstelling met de keure is de ordonnantie die volgt op het 2de perkamentblad onderaan gedateerd: 28 maart 1431 (o.s.). Dit alsmede de overeenkomst tussen het geschrift van beide teksten laten ons toe de keure te dateren nl. 28 maart 1431 (o.s.) of ervoor.

16. Tot het ambacht der timmerlieden behoren te Brugge op dat ogenblik ook de scipwerkers, Brugge, Rijksarchief, Amb. n° 1, f° LII'.

den (= keure A) met deze van 1441 (= keure B) ¹⁷. Artikel 26 van keure A vermeld expliciet dat de beildesnid-ers samen met de orgelmakers deel uitmaken van het ambacht der timmerlieden ¹⁸. Uit dit artikel blijkt dat de beildesnid-ers en de orgelmakers, in tegenstelling met de timmerlieden, de toelating krijgen te lijmen doch enkel datgene wat tot de orgels en beelden toebehoort, anders niet. Het is een belangrijke uitzondering, want lijmen was het voorrecht van het ambacht der schrijnwerkers ¹⁹. Dit artikel komt niet langer voor in keure B. Er is geen sprake meer van de orgelmakers, er wordt niet vermeld dat orgelmakers en beildesnid-ers deel uitmaken van het ambacht der timmerlieden en evenmin komt er de toelating in voor tot lijmen binnen, de in de vroegere keure, welbepaalde omstandigheden.

In keure B is er slechts op één plaats sprake van beildesnid-ers: namelijk in artikel 17, waar voor hen een uitzondering gemaakt wordt wat de werkuren betreft. Terwijl het de timmerlieden verboden wordt te werken 's nachts, wordt er bepaald dat de beildesnid-ers dit wel mogen in het geval het een werk betreft waarvoor zij een contract hebben afgesloten met een vreemde koopman en, besluit men «daer scepen naer ligghen en beiden». Dit artikel is het bijeenvoegen van art. 15 en 17 van keure A met dit verschil, dat in deze oudere keure: 1) de beildesnid-ers toelating krijgen, naast 's nachts, ook op vigelien te werken; 2) tevens bepaald wordt dat de beildesnid-ers geen ander werk mogen maken vooraleer dat bepaald werk voltooid is en goed bevonden door de koopman.

De ordonnantie van 28 maart 1431 (o.s.) is bijzonder rijk aan gegevens.

— De beildesnid-ers vervaardigen beeldhouwwerk in hout ²⁰: houten «outaertafelen» (= retabels), houten beelden e.a. werk dat echter niet nader bepaald wordt.

17. Afgedrukt bij A. Van de Velde, *o.c.*, pp. 22-30.

18. Wat de ambachtelijke situatie van de beildesnid-ers betreft in enkele centra buiten Brugge, zie voetnoot 3.

19. A. Van de Velde, *o.c.*, pp. 67-69, 85.

20. Tijdens de opzoekingen hebben we ook de term «beildesnid-er» ontmoet waar het echter ging over een beeldhouwer die werkte in steen (o.a. Jan van Valenciennes). We sluiten ons aan bij de mening van R.A. Parmentier, *o.c.*, p. XIII, dat de beildesnid-ers in hout die in steen wilden werken zich bij de corporatie der metselaars dienden aan te sluiten.

- Niemand mag vreemd beeldhouwwerk dat behoort tot het domein van de beildesniders en schilders (hiermede is waarschijnlijk bedoeld het polychromeren van het beeldhouwwerk, dit blijkt uit dezelfde uitspraak, zie verder) van buiten binnen de stad Brugge te brengen om er te verkopen tenzij tijdens de «drien toochedaghen vanden brugghemarct»²¹. Er was dus duidelijk bescherming van de Brugse productie tegen de import van vreemd beeldhouwwerk.
- Het is buiten deze welbepaalde dagen iedereen — de beildesniders en de schilders uitgezonderd — toegestaan beeldhouwwerk dat behoort tot de beildesniders: 1) binnen de stad Brugge te brengen om er te laten stofferen (= polychromeren); 2) buiten de stad te voeren zonder dat vooraf een verkoopcontract werd gesloten binnen de stad Brugge.

Verder wordt omschreven wat met betrekking tot beeldhouwwerk mag gerealiseerd worden door respectievelijk beildesnider en schilder. Het is de schilder namelijk niet toegestaan een verbintenis aan te gaan om een werk, dat behoort tot het domein van de beildesniders, zelf te snijden of te doen snijden om het daarna zelf te polychromeren. Gelijkaardig mag de beildesnider geen overeenkomst sluiten om werk zelf of te laten stofferen en te snijden. Wie enig punt van deze ordonnantie niet naleefde kreeg een geldboete van 10 lb. parisis en tevens zou het werk in kwestie niet binnen de stad mogen verkocht worden.

M. VANROOSE

BIJLAGEN

I

Keure van het ambacht der timmerlieden

Op de plaatsen waar de tekst onleesbaar is geworden hebben wij aangevuld in vergelijking met de keure van 1441 (zie A. Van de Velde, *Het ambacht der timmerlieden en schrijnwerkers...*, p. 22-30). Deze aanvullingen bevinden zich tussen haakjes.

1. Eerst zo wat temmermanne die vrij ware ende (eenen) vreynde te weerke dade die (zoude verbueren VI lb. parisis) also dickent als ment bevonde metter goeder waerheden.

21. De brugse jaarmarkt werd gehouden van 23 april - 22 mei. Ter gelegenheid van de brugse jaarmarkt konden grondstoffen en

2. Item zo wat manne die zine vryhede niet en hadde ende temmerde binder stede ende scependomme van Brughe die sal verbueren X lb. paris is also dickent als ment bevonde.
3. Item zo wat temmermanne die men daecht omme torbore ende profite vanden voorseide ambochte diere niet ne comdt en sal verbueren II groten.
4. Item zo wat temmermanne die enen temmerman te werke dade ende hi hem min gave dan hi daer of rekende ende daer over claghe (come), die verbuert VII lb. paris is also dickent als ment bevonde metter waerhede.
5. Item zo wat temmermanne die over den eed vanden ambochte es dat hi daer (vuer) niet commen ne sal binnen twee jaren daer naer behouden dies dat zy haren deken kiezen ende maken moghen zo daer hemlieden ghelieft vry temmerman wesende int voorseide ambocht.
6. Item zo wat manne die een huus buten dade temmeren vreimde temmerlieden dat hi dat niet up zetten ne sal binnen der stede noch scependomme van Brughe, en zy dat hi de ghemoede heift van den deken ende vanden ghezwoorne vanden ambochte.
7. Item zo wat temmermanne die dief es ende dat scepenen kenlic ghemaect word metter goeder waerheden dat hi nemmermeer te gheenen daghen temmeren zal binden voorseide ambochte.
8. Item zo wat temmermanne die tas werc neimt ende hi dat mesmaect ende daer over claghe comdt dat hi dat sal moeten betren biden ghezwoorne vanden ambochte.
9. Item zo wat temmermanne die taswerc neimt dat daer ni gheen ander temmerman te werke gaen ne sal ende zy bi oorlove vanden ghenen die twerc ghenomen heift op ene boete van zesse ponden paris is.
10. Item zo wat temmerman die taswerc neimt ende daer buten ghinge eer dit taswerc vuldaen ware, het ne ware bi oorlove vanden ghenen dien taswerc es, of bi fauten van stoffen of bi fauten van payementen, hi sal cesseren van zinen ambochte toter tyt dat hi dat voorseide werc vuldaen sal hebben.
11. Item zo wat cnapen die tambocht vanden temmermans leeren willen dat hi sal moeten hebben de ghemoede vanden ambochte van deken ende vanden ghezwoorne ende dat hi leeren sal IIII jaer ende als hi vulleert sal hebben ende bliven wille int voor-

produkten vrij verhandeld worden zonder tussenkomst van de inheemse koopman. Wat betreft het ambacht der schilders komt een gelijkaardige regeling voor in art. 8 van de keure van 1444. Zie A. Van de Velde, *Het schildersgild te Brugge*, p. 17, 20, alsmede J. Penninck, *Het schildersambacht te Brugge*, Brugge, 1965, p. 14.

- seide ambocht zo sal hi moeten gheven der ghilde vanden voorseide ambochte VI lb. parisis ende mids dien zo es hi veinoot an alle die juweelen die den ambochte toebehoren.
12. Item zo wat manne die wille leeren grouven dat hi sal moeten hebben de ghemoede vanden deken ende vanden ghezworne vanden ambochte.
  13. Item zo wat temmermanne die wrochte tsaterdaghes achternoens of up onser vrouwen avonde of up alle vighelien avonde naer der noenen hi verbuerde V s. parisis also dickent als ment bevonde hute ghedaen der stedewerc dat bevolen ware bi buerchmeesters.
  14. Item zo wat temmermanne die tasweerc neimt ende dat voort besteide enen andren in tasweerde dat hi sal verbueren zesse ponden parisis also dickent als ment bevonde metter goeder waerhede.
  15. Item dat de beildesnidens ende oorghelmakers gheoorlovet es te weerkene up vigielien of bi nachte daer coop of voorworde of ghemaect es jeghen den coopman daer scepen naer licghen up haer zeilen. Ende dat zy anders gheen weerc doene sullen danne datte, ende dat te verclaersene bi haren eede. Waerd dat zy ander weerc daden eer dat die coopman vernoucht ware up alsulke boete als daer toe staet.
  16. Item zo wat temmermanne die wrochte up ghebodene mesdaghen hi verbuerde X s. parisis also dickent als ment bevonde.
  17. Item zo wat temmermanne die wrochte bi nachte hi verbuerde XX s. parisis also dickent als ment bevonde.
  18. Item zo wat temmermanne die valsch gheprouft ware dat hi nemmermeer commen sal over den eed vanden ambochte.
  19. Item zo wat temmermanne die verwaten es dat hi nemmermeer weerken sal binden voorseide ambochte eer hi dat ghebetert heift.
  20. Item zo wat temmermanne die enen leercnape neimt dat hi ne gheenen nemen sal binnen twee jaren daer na dat die vulleert sal hebben hute ghedaen meesters kindren.
  21. Item alle gheschillen die vallen sullen binden ambochte daer die heere gheen recht an heift die sal men betren biden ghezworne vanden ambochte.
  22. Item zo wat temmermanne vanden voorseide ambochte ende poorter es binden stede ende sine vreyhede lossen wille int voorseide ambochte hi moet hebben die ghemoede vanden deken ende van sine ghezwoorne vanden ambochte.
  23. Item dat gheen man staedsen maken no temmeren ne sal binnen

- der stede ende scependomme van Brucghe hi ne zy vry temmerman up ene boete van X lb. parisis also dickent als ment bevonde.
24. Item zo wat temmerman die huus houd met enen andren wive danne met zinen ghetrauweden wive of woukerare ware of bordeele verhuerde of husen daer men quaet pleit in hilde, die ne sal niet moeten doen zyn ambochte toter tijt dat hijt wel ghebetert heift.
  25. Item zo wat temmermanne die sculdich es van etene ende van drinkene ende daer over claghe comdt men sal hem zyn ambocht verbieden toter tyt dat hijt wel ghebetert heift.
  26. Item dat oorghelmakers ende beildesniders die den ambochte vanden temmerlieden toebehoren wel moeten limen dat oorghelen ende beilden toebehoort ende anders niet.
  27. Item zo wat temmermanne die stoffe ghehaelt heift dat den huuswerke toebehoort ende dat ghelt in zine buerse steict ende claghe der over comdt men sal hem zyn ambocht verbieden toter tijt dat hijt welghebetert heift.
  28. Item dat ne gheen man speyhoudere ten Damme wesen mach hi en zy poorter ende vry temmerman binnen der stede van Brucghe.
  29. Item zo wat temmermanne die stoffe coopt met enighen man dat gheen ander temmerman die stoffe te werke doen ne sal noch werken voorder tijt dat die gone die de stoffe cochte zinen loon heift van dat hire over pynde op ene boete van zesse ponden parisis.
  30. Item dat ne gheen man tasweerc no leveringhe maken ne sal dat der temmeraedse toebehoort of husinghen hine zij vry temmerman op ene boete van X lb. parisis also dickent als ment bevonde.
  31. Item zo wat temmermanne die zyn ambocht verboden es biden ghezwoorne vanden ambochte ende daer boven te werke gaed dattene de ghezwoorne vanden ambochte machtich zyn te doene in den steen metten heere.
  32. Item dat ne gheen man mate halen ne sal dat den huuswerke toebehoort ende eerdvast ende naghelvast an es noch vederieren in veinstren te doen stane no van trailgen voor glasveinstren an keerken dat den houtwerk toebehoort hine zy vrij temmerman up ene boete van X lb. parisis also dickent als ment bevonde.
  33. Item zo wat manne die bevriet es binder ambochte vanden temmermans binnen Brucghe dat die werken moghen in allen smalen steden ende casselrien van Brucghe die der stede van Brucghe toebehoren.

Ende alle dese cueren te meersene ende te mijnderne biden heren ende bider wet also hemlieden goed sal dinken.

Ende alle dese boeten die ghevallen sullen binden voorseide ambochte te gane daer zy sculdich zijn te gane ende ter Sluus de heere dene helt die van der Sluus tvierendeel ende der deken ende gheswoorne van den voorseide ambochte binder voorseide stede van Brughe tvierendeel.

II

Ordonnantie van 28 maart 1431 (o.s.)

Upten XXVIII sten dach van maerte int jaer .M.CCCC.XXXI. so was gheordonneirt bider ghemeenre wet dat niemende en gheorlooft, eeneghe houtine outaertafelen houtine beilden cleene noch groot, noch eenich ander werc dat den beildesniders ende den scilders toebehoordt, van buten binder stede van Brughe te brijnghene, omme binder voorseide stede te vercoopene, danne binden drien toochedaghen vander brughemaerct. Dies es wel gheorlooft elken huute ghesteken scilders ende beildesniders te brijnghene binder voorseide stede, beylden, outaertafelen ende werc dat den beildesniders toebehoort omme binder voorseide stede te doen stoffeirne elc te zinen bejghene of buten der stede te voerne zonder binder stede te vercoopene anders danne binne den voorseide drien tooghedaghen. Ende dies ne sal gheen schildre, eenich werc dat den beildesniders toebehoort nemen te snidene noch te doen snidene ende te stoffeirne. Ende in gheliken zo ne zal gheen beildesnidere eenich werc dat der scilderije toebehoort nemen te stoffeirne noch te doen stoffeirne ende te snidene. Ende die in eenich point van dat voorseide es de contrarie dade dat ware up de boete van X lb. paris is also dickent als ment bevonde of der up bedregghen worde bider goeder waerhede voor scepenen ende bovendien ne zoude men tselve werc niet binder voorseide stede vercoopen moghen. Hier over waren here Jan vander Buerze, here Morissis van Varssenare, Buerchmeesters, here Victoor van Lessinghe, here Clais de Calkere, here Ledenaerd Volkaerd, here Pieter van Campen ende here Symoen vander Bane, scepenen, here Zeghere de Neve, here Jacop Onghereede ende heer Joos van Wielssberghe, raden.

Nota: In de marge van deze tekst staat in hetzelfde geschrift bijgeschreven «Sluus niet». Dit betekent dat de verordening niet van kracht was voor de ambachtslui — beildesniders en schilders — van Sluis. In die tijd was Brugge namelijk het wettelijk hoofd van de stad Sluis en het ambacht van Sluis was afhankelijk van dat van Brugge (cfr. A. Van de Velde, *Het schildersgild te Brugge*, p. 5).